

EVAKUACIJA I SPAŠAVANJE U DJEČJIM VRTIĆIMA I USTANOVAMA ZA NJEGU STARIJIH I NEMOĆNIH OSOBA

Poučeni ne tako davnim ratnim iskustvima te učestalim poplavama, podrhtavanjima tla kao i požarima koji se događaju oko nas, trebalo bi organizaciji evakuacije i spašavanja u dječjim vrtićima i ustanovama za njegu starijih i nemoćnih osoba pristupiti studiozno (u daljnjem tekstu: vježba, vrtići i ustanove). Pri tome ne mislimo kako je taj proces potrebno uzdići na nešto uvelike složeno i organizacijski teško provedivo. Dapače, treba ga jednostavno uklopiti u svakodnevni rad stručnih službi vrtića i ustanova s već postojećom edukacijom i usavršavanjem.

Bilo bi poželjno i puno jednostavnije kada bi u samoj ustanovi i vrtiću djelovao stručnjak zaštite na radu koji bi vodio brigu o edukaciji, koordinaciji svih djelatnika, pravnim i tehničkim normama te, na kraju, organizaciji same vježbe evakuacije i spašavanja. Nažalost, taj dio zakonske regulative ostaje, najčešće, na organizaciji i djelovanju ravnatelja i medicinske sestre. U praksi se pokazuje da je to, uglavnom, periodično, inicirano dolaskom inspekcije ili nekog drugog „vanjskog podražaja“. Naravno, tu je bitna i „financijska konstrukcija“ u kojoj bi trebali biti vidljivi prioriteta.

Koji su preduvjeti da bi vježba evakuacije i spašavanja bila uspješna? Je li dostatno i zadovoljava li nas same jednostavno ispoštovati zakonsku regulativu, pozvati vanjskog suradnika da „papirnatu odradi vježbu“ i eventualno izvesti

prisutne iz objekta? Treba li se vježba raditi svake dvije godine kako propisuje zakon ili češće?

Naravno, sigurnost korisnika treba biti na prvom mjestu. S obzirom na populaciju koja se stalno mijenja i nadopunjuje, bilo bi poželjno vježbe raditi jednom godišnje.

PRIPREMA VJEŽBE

Za pravilno i svrsishodno izvršenu vježbu potrebno je prethodno odraditi sljedeće:

- izraditi Program evakuacije i spašavanja
- odrediti i označiti evakuacijske putove
- utvrditi evakuacijske zone i postaviti sheme evakuacijskih putova
- osposobiti sve odgajatelje, medicinske sestre i radnike koji organiziraju rad dvoje ili više osoba iz pružanja prve pomoći i provođenja evakuacije
- osposobiti sve ovlaštenike poslodavca iz zaštite na radu koji su ujedno i koordinatori vježbe
- upoznati sve zaposlene s glavnim isklopom električne energije, ventilima za zatvaranje vode i plina te pomoćnim evakuacijskim izlazima
- organizirati način spašavanja djece jasličke dobi te slabo pokretnih i nepokretnih osoba

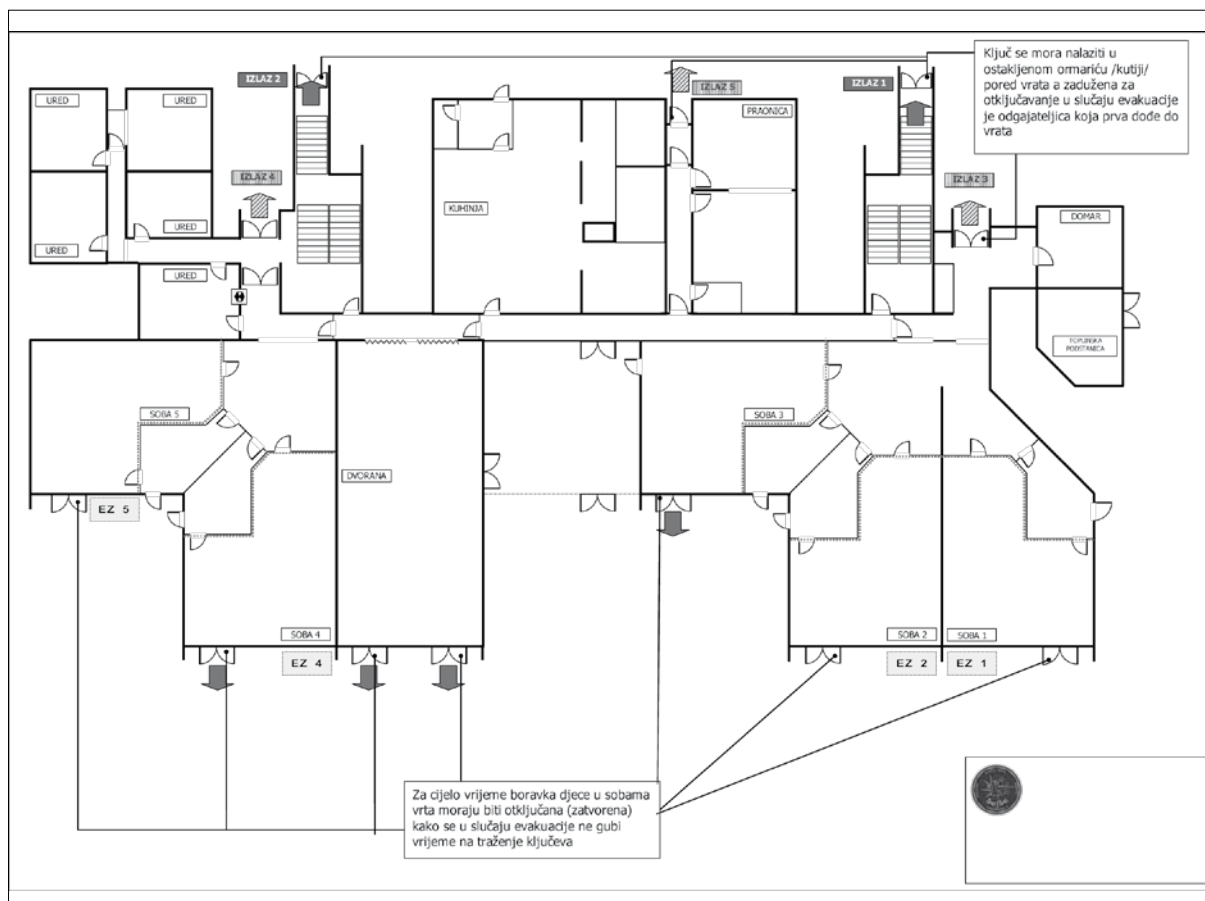
- educirati djecu i korisnike u ustanovama o mogućim iznenadnim događajima i načinu ponašanja u tim situacijama te ih uputiti na osobe koje trebaju slušati i kojima mogu vjerovati
- korisnike ustanova upoznati s načinom ponašanja u nepredviđenim situacijama i najbližim izlazima
- po skupinama pokazati djeci i korisnicima ustanova kako najbrže izaći iz zatvorenog i ugroženog područja
- dobiti dozvole roditelja ako djeca tijekom vježbe napuštaju vrtić.

Bilo bi dobro da sudjeluju vatrogasci i Centar crvenog križa. Za pretpostaviti je da bi nakon

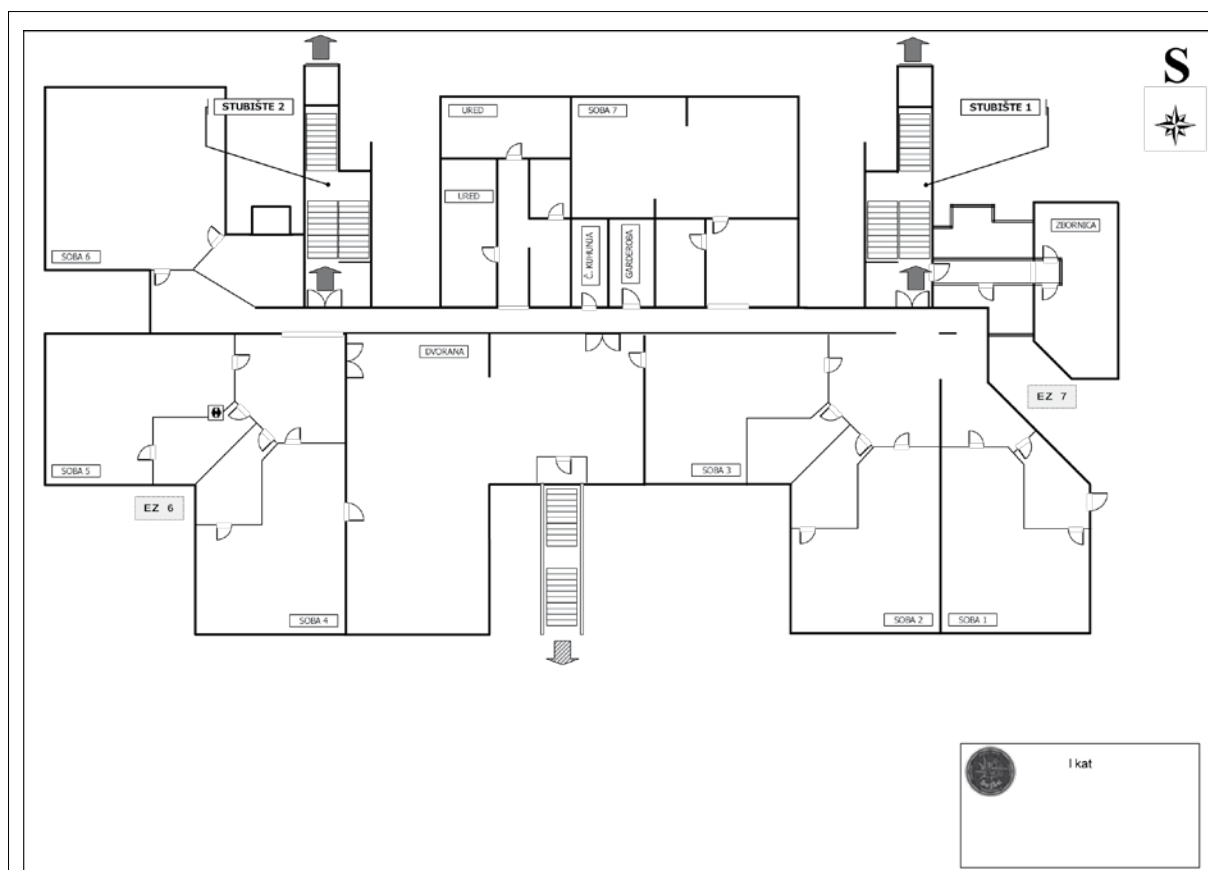
ovakve pripreme sama vježba evakuacije i spašavanja mogla biti uspješna te izvršena u najkraćem mogućem roku i bez panike.

Svatko tko ima zadaću organizirati evakuaciju i spašavanje u vrtiću ili ustanovi zna da to organizacijski zahtijeva određene predradnje. Sve treba započeti sa zakonskom regulativom, odnosno Pravilnikom o zaštiti od požara koji mora sadržavati:

- popis odgovornih osoba
- popis osposobljenih radnika za pružanje prve pomoći
- plan evakuacije i spašavanja
- shematski prikaz evakuacijskih putova.

Slika 1. Evakuacijska shema (prizemlje)

Slika 2. Evakuacijska shema (I. kat)

ORGANIZACIJSKE SMJERNICE

Dobro je znati:

- Radnici u vrtiću i ustanovama upoznati su sa svim smjerovima kretanja, svim ulazima/izlazima u objektu kao i glavnim isklupom električne energije, plina, vode, smještajem vatrogasnih aparata i stabilnog sustava za gašenje požara, mjestima instaliranja protupanične rasvjete. Sheme evakuacijskih putova i njihovo postavljanje na uočljivom mjestu radimo za „treće osobe“, pa na njima treba biti jednostavni tlocrtni prikaz glavnog evakuacijskog puta s pozicijama svih potrebnih elemenata u slučaju izvanrednog stanja.
- Odgajatelj, voditelj smjena i medicinske sestre u ustanovama često su odgovorni za skupinu i do 30-ak osoba ili djece. Medicinska sestra u vrtiću fizički ne može

pokriti sve odgojne skupine, naročito ako postoje i područni objekti. Zbog nužnosti hitne stručne medicinske pomoći, trebalo bi za to osposobiti sve odgajatelje, odnosno zaposlene koji se na bilo koji način brinu o korisnicima usluga u ustanovama (njegovateljice). Jedno od rješenja je da Centar crvenog križa sudjeluje u edukaciji koji bi obradio i pružio prvu pomoć djeci te starijim i nemoćnim osobama. Ustanove imaju više stručnog medicinskog osoblja, pa je time i djelomično riješen taj problem.

- U organizacijskoj shemi rada, vrtići su obično ustrojeni tako da imaju voditelje jasličkog i vrtićkog uzrasta djece kao i voditelje područnog objekta, a u ustanovama su to voditelji smjene. Zakonom o zaštiti na radu regulirano je da poslodavac/ravnatelj treba prenijeti odgovornost

iz tog područja na voditelje-ovlaštenike poslodavca.

To se odnosi i na radnike koji rukovode jednim ili više djelatnika. Da bi oni savjesno obavljali svoju djelatnost i znali svoje dužnosti i obveze, moraju biti upoznati sa svojim obvezama i osposobiti se za poslove ovlaštenika poslodavca iz zaštite na radu. Takvo obrazovanje obuhvaća i osposobljavanje iz zaštite od požara. U ustanovama takvo osposobljavanje treba ju pohađati voditelji smjena i glavne medicinske sestre.

- Spašavanje djece jasličke dobi kao i nepokretnih/slabo pokretnih osoba najzahtjevniji je posao. Ima slučajeva da su ta djeca i osobe smještene na katu ili izdvojenom dijelu objekta, što dodatno otežava postupak. Jedno od rješenja je da svi radnici stručnih službi i ostalo osoblje desnom stranom krenu prema navedenim skupinama. Djeca se iznose od najmlađeg djeteta prema starijoj dobi, a odrasle osobe od najmanje pokretnih, pa nadalje. Kod takvog užurbanog kretanja mogu nastati gužve na hodnicima, prolazima i stubištu, pa se strogo treba držati „pravila desnog kretanja“.
- Najjednostavnije je djecu podučiti o ponašanju u izvanrednim situacijama slikovnicama i tijekom igranja raditi male vjež-

be tipa: što ako..., gdje je sigurno..., kako brzo izlazimo... Taj dio svakako treba prepuštiti stručnom timu i odgajateljicama. U vrtićima postoje stručne službe (defektolozi, pedagozi) koji s odgajateljima odrađuju taj dio posla. U ustanovama, organizator evakuacije, treba po skupinama detaljno upoznati korisnike sa svim postupcima u slučaju evakuacije i spašavanja.

- U novonastaloj situaciji kada nas odjednom okružuje puno ljudi, pa i nepoznatih, važno je djeci reći koga, kada i gdje trebaju slušati i kome mogu vjerovati. Tu se, svakako, misli na osobe iz vana koje sudjeluju u evakuaciji kao što su vatrogasci, djelatnici Crvenog križa, stručni stožer i sl. To isto vrijedi i za korisnike ustanova. Svima treba skrenuti pozornost na uniforme i oznake „ljudi od povjerenja“. Bilo bi, također, dobro roditeljima reći da obavijeste dijete tko je osoba s kojom mogu otići ako su roditelji spriječeni. Prilikom prihvata svako dijete i osobu treba upisati u evidenciju i navesti tko ih odvodi i kamo.

Ovo su samo glavne smjernice za pravilno organiziranje evakuacije i spašavanja koje bi trebale pridonijeti ne samo provedbi zakonskih obveza nego i pomoći da se vježbe izvode bez panike kako se nastala šteta ne bi uvećala.

*Nada Puceković, ing. sig.
Dječji vrtić "Velika Gorica", Velika Gorica*